

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสั่งจ่ายยาสมุนไพร ในบัญชียาหลักแห่งชาติของเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

อาภาภรณ์ อุทัยคำ และคณะ
โรงพยาบาลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

Introduction

นโยบายกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2568

ยกระดับการสาธารณสุขไทย สุขภาพแข็งแรงทุกวัย เศรษฐกิจสุขภาพไทยมั่นคง

➔ การส่งเสริมการใช้แพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อการแพทย์ในระบบบริการสุขภาพ

➔ กำหนดให้มีการสั่งใช้ยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติเป็นทางเลือกแรก

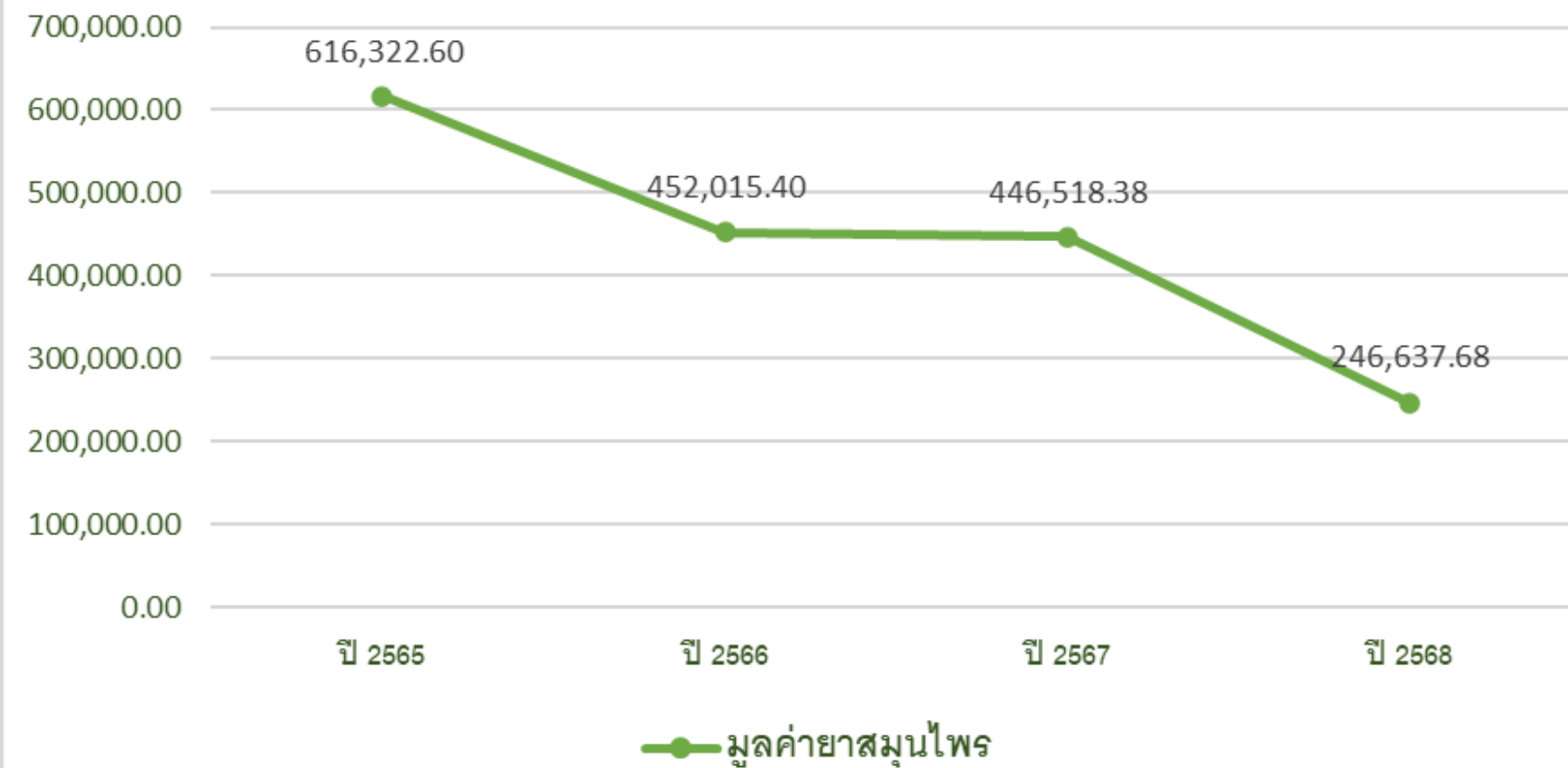
➔ ตัวชี้วัดเกี่ยวกับร้อยละมูลค่าการใช้ยาสมุนไพรของแต่ละเครือข่ายบริการสุขภาพ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี
ร้อยละของผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms มีการสั่งจ่ายยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10

➔ ที่มาและความสำคัญ

Introduction

มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรโรงพยาบาลแกด้า

จะเห็นได้ว่าสถานการณ์การสั่งจ่ายยาสมุนไพรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

→ ที่มาและความสำคัญ

จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสั่งจ่ายยาสมุนไพรของเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาล อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพร เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการสั่งใช้ยาสมุนไพรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสั่งจ่ายยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ
ของเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาล อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม

วิธีการศึกษา

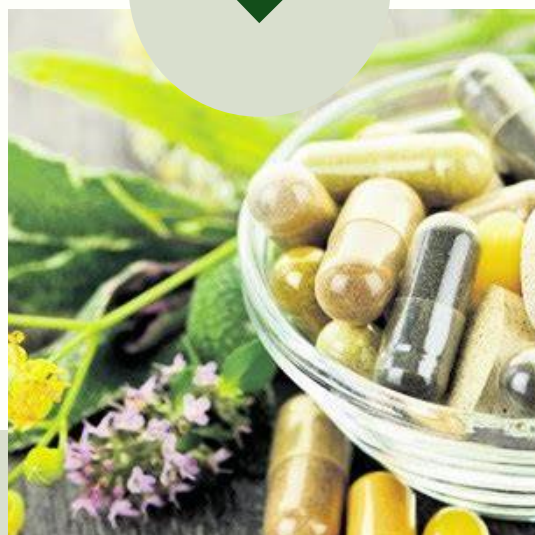
เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ดำเนินการระหว่าง เดือน มีนาคม - เมษายน 2568

รับรองจริยธรรมในการวิจัย
จากโรงพยาบาลแกดำ
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2568

ตัวแปรอิสระ

1. ข้อมูลส่วนบุคคล
2. ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพร
3. ทักษะเกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพร
4. การรับรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพร

ตัวแปรตาม

>>> การส่งจ่ายยาสมุนไพร

กลุ่มตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการตรวจรักษา
การวินิจฉัยโรคและสั่งจ่ายยาสมุนไพรให้
ผู้ป่วยในโรงพยาบาลและรพ.สต.ในเขตรับ
ผิดชอบอำเภอแกดำจำนวน 50 คน

>คำนวณโดยใช้สูตร ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane)
ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 คน

สอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสั
ยาสมุนไพรของเจ้าหน้าที่ในสถาน
บาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารค

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล

ยาสมุนไพรของเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสาร
ข้อมูลทั่วไป
ความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพร
ทัศนคติเกี่ยวกับยาสมุนไพร
การรับรู้นโยบาย ความเชื่อมั่น
พฤติกรรมการสั่งจ่ายยาสมุนไพร

ช้ Google เพื่อบันทึกการแก้ไข ดูข้อมูลเพิ่มเติม

ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google - ข้อกำหนดในการให้บริการ - นโยบายความเป็นส่วนตัว

แบบฟอร์มนี้ดูน่าสงสัยใช่ไหม รายงาน

Google ฟอรัม

เครื่องมือที่ใช้

แบบสอบถามการวิจัย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพร
ส่วนที่ 3 ทัศนคติต่ออาการสั่งจ่ายยาสมุนไพร
ส่วนที่ 4 การรับรู้นโยบาย
ส่วนที่ 5.ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการสั่งจ่ายยาสมุนไพร

-วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ
-วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ต่อการสั่งจ่ายยาสมุนไพรโดยใช้ Chi-Square Tests
-นำปัจจัยจากการวิเคราะห์แบบตัวแปรเชิงเดียวที่มีค่า $P\text{-value} \leq 0.05$
มาหาการวิเคราะห์แบบตัวแปรพหุ (Multivariable analysis) โดยใช้สถิติ
วิเคราะห์การถดถอยพหุโลจิสติกส์

ผลการศึกษาพบว่า

- เจ้าหน้าที่ที่ส่งจ่ายยาสมุนไพรส่วนใหญ่ร้อยละ 86.4 เป็นเพศหญิง
- ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 43.2
- การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 79.5
- ตำแหน่งงานปัจจุบัน พยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 56.8
- ประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี ร้อยละ 38.6
- ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแอดำร้อยละ 61.4

		เพศ			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	6	13.6	13.6	13.6
	หญิง	38	86.4	86.4	100.0
	Total	44	100.0	100.0	

		อายุ			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20-30 ปี	8	18.2	18.2	18.2
	31-40 ปี	19	43.2	43.2	61.4
	41-50 ปี	11	25.0	25.0	86.4
	51-60 ปี	6	13.6	13.6	100.0
	Total	44	100.0	100.0	

		ระดับการศึกษา			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	13.6	13.6	13.6
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	35	79.5	79.5	93.2
	ปริญญาโทหรือสูงกว่า	3	6.8	6.8	100.0
	Total	44	100.0	100.0	

		ประสบการณ์ทำงาน			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	น้อยกว่า 5 ปี	10	22.7	22.7	22.7
	5-10 ปี	5	11.4	11.4	34.1
	11-20 ปี	17	38.6	38.6	72.7
	21 ปี ขึ้นไป	12	27.3	27.3	100.0
	Total	44	100.0	100.0	

		ตำแหน่งงานปัจจุบัน			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	แพทย์แผนปัจจุบัน	4	9.1	9.1	9.1
	พยาบาลวิชาชีพ	25	56.8	56.8	65.9
	นักวิชาการสาธารณสุข	6	13.6	13.6	79.5
	แพทย์แผนไทย	3	6.8	6.8	86.4
	อื่นๆ	6	13.6	13.6	100.0
	Total	44	100.0	100.0	

		สถานที่ปฏิบัติงาน			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	รพ.แอดำ	27	61.4	61.4	61.4
	รพ.สต.	17	38.6	38.6	100.0
	Total	44	100.0	100.0	

ผลการศึกษาพบว่า

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า

	เพศ	N	Mean	Std. Deviation
allID	ชาย	6	2.3750	.56458
	หญิง	38	2.3224	.44231

	N	Mean	Std. Deviation
20-30 ปี	8	1.9375	.37201
31-40 ปี	19	2.4868	.44467
41-50 ปี	11	2.3636	.43823
51-60 ปี	6	2.2917	.36799
Total	44	2.3295	.45358

	N	Mean	Std. Deviation
ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	2.2500	.27386
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	35	2.3357	.48105
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	3	2.4167	.52042
Total	44	2.3295	.45358

	N	Mean	Std. Deviation
แพทย์แผนปัจจุบัน	4	2.1875	.51539
พยาบาลวิชาชีพ	25	2.2600	.47037
นักวิชาการสาธารณสุข	6	2.6250	.34460
แพทย์แผนไทย	3	2.7500	.43301
อื่นๆ	6	2.2083	.29226
Total	44	2.3295	.45358

	N	Mean	Std. Deviation
รพ.แถมดำ	27	2.1852	.45780
รพ.สต.	17	2.5588	.34832
Total	44	2.3295	.45358

- เจ้าหน้าที่เพศชายมีการสั่งจ่ายยาสมุนไพรมากขึ้นเป็น 2.37 เท่าของเพศหญิง ($OR_{adj}=2.37$, 95% CI : 1.78-2.96)
- เจ้าหน้าที่ช่วงอายุ 31-40ปี มีการสั่งจ่ายยามากขึ้นเป็น 2.48 เท่าของช่วงอายุอื่น ($OR_{adj}=2.48$, 95% CI : 2.70-2.27)
- เจ้าหน้าที่ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่ามีการสั่งจ่ายยาสมุนไพรมากขึ้นเป็น 2.41เท่า ($OR_{adj}=2.41$, 95% CI : 3.70-1.12)
- ตำแหน่งแพทย์แผนไทยมีการสั่งใช้ยามากขึ้น 2.75 เท่า ($OR_{adj}=2.75$, 95% CI : 3.82-2.25)
- ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปีมีการสั่งใช้ยาสมุนไพรมากขึ้น 2.37 เท่า ($OR_{adj}=2.37$, 95% CI : 2.69 - 2.24)
- ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีการสั่งใช้ยาสมุนไพรมากขึ้น 2.55 เท่า ($OR_{adj}=2.55$, 95% CI : 2.73-2.37)
- ผู้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพรที่ผ่านเกณฑ์มีการสั่งใช้ยาสมุนไพรมากขึ้น2.33เท่า ($OR_{adj}=2.33$ 95% CI : 2.73-2.37)
- ผู้ที่มีทัศนคติทางบวกต่อการสั่งจ่ายยาสมุนไพรมีการสั่งใช้ยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น2.65 เท่า ($OR_{adj}=2.65$, 95% CI : 3.16-2.13)
- ผู้ที่รับทราบนโยบายส่งเสริมให้มีการจ่ายยาสมุนไพรมีการสั่งจ่ายยาสมุนไพรมากขึ้น 2.67 เท่า($OR_{adj}=2.67$, 95% CI : 2.73-2.37)

อภิปรายผล

จากการศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ช่วงอายุ ตำแหน่งงาน ปัจจุบัน ประสิทธิภาพในการทำงาน และสถานที่ปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ต่อการส่งจ่ายยาสมุนไพรเพิ่มมากขึ้น การมีความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพรที่ผ่านเกณฑ์ มีทัศนคติเชิงบวกต่อยาสมุนไพร และการรับทราบนโยบายในการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรก็มีผลต่อการส่งจ่ายยาสมุนไพรในสถานพยาบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคามเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

- 1.การส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการจำเป็นต้องสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อยาสมุนไพรเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการจ่ายยาสมุนไพรเพื่อรักษาผู้ป่วย
- 2.ควรมีการจัดทำคู่มือการใช้ยาสมุนไพรเพื่อเป็นแนวทางในการจ่ายยาสมุนไพรอย่างถูกต้องและปลอดภัย

เอกสารอ้างอิง

- 1.จันทร์นภา สว่างใจและคณะ.ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาสมุนไพรในการบรรเทาอาการปวดกระดูกและกล้ามเนื้อของบุคลากรในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง.วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.2566
- 2.ชลทิวา ทองรัตน์และคณะ.ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสั่งจ่ายยาสมุนไพรของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดนนทบุรี.วารสารกฎหมายและนโยบายสาธารณสุข.2568,11(1):104-124
- 3.ธนากร ประทุมชาติและคณะ.การสั่งใช้ยาสมุนไพรของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู.34th National Graduate Research Conference. 2557,:1293-1304
- 4.ปวันรัตน์ กิจเดลาและคณะ.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสั่งจ่ายยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติของแพทย์แผนปัจจุบันในจังหวัดปทุมธานี.วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ2565,15(2):145-158
- 5.ภัทราธิษฐานี เหมาะทอง และคณะ.การกำหนดตัวอย่างโดยสูตร Yamane.สาขาสารสนเทศสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.2560:1-12
- 6.สันทัศน์ ทองงามดีและคณะ.การพัฒนารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรทดแทนยาแผนปัจจุบันในสถานบริการสาธารณสุขภาครัฐจังหวัดพิจิตร .เอกสารเผยแพร่ผลงานวิชาการทางเว็บไซต์ สสจ.พิจิตร.2567,:1-15
- 7.โรงพยาบาลโพธิ์ไทร.นโยบายกระทรวงสาธารณสุข วันที่ 27 พฤศจิกายน 2567 [อินเทอร์เน็ต][เข้าถึงเมื่อ 30 เมษายน 2568]เข้าถึงจาก: <https://www.psh.go.th/>

THANK YOU!

